(حصو پهريون)

سوال 1. اختصار

جواب 1.

"ناول انساني جذبن ۽ اخلاقيات کي سنوارڻ ۾ وڏو ڪردار آهي."

سنڌي ناول، سنڌي زبان کي تمام گهڻي ترقي ڏني آهي. سنڌي ناول تاريخ جي لحاظ کان ۽ جديد دور ۾، سنڌي زبان کي تمام سهڻو بڻايو آهي. مطلب ته، سنڌي ناول، سنڌي زبان کي خاصي ترقي ڏني آهي.

2. ناول جي معنيٰ ۽ مطلب

"ناول معنيٰ نئين شيءِ آهي."

ناول جو مطلب نئين شيءِ آهي. ناول سڀ کان پهرئين يورپ ۾ رائج ٿيو ۽ انسا-

نئي جذبن کي اڀارڻ ۾ اهم ڪردار
ادا ڪيو.

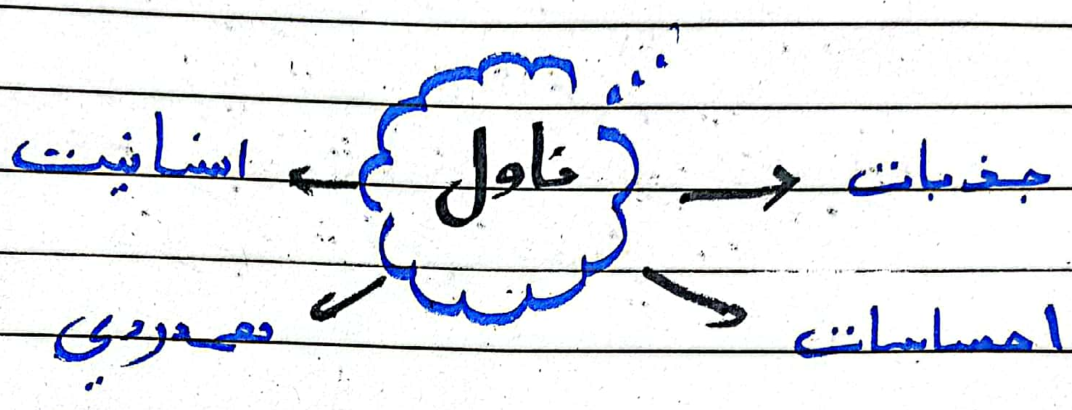

3- سنڌي ناول جي تاريخ ۽ سئين صدي جي تحقيق

سنڌي ناول جي
تاريخ هيٺ بيان ڪجي ٿي.

1) سنڌي ناول جي ابتدا (1870ع کان 1923ع)

سنڌي ناول اوڻيهين
صدي جي آخر ۾ آيو ۽ وقت
سان هلي ترقي ڪئي. هن
دور ۾ مرزا قليچ بيگ جون
خدمتون سارائڻ جوڳيون آهن.

1888ع ۾ "دلارام" مرزا
قليچ بيگ جو پهريون
ناول اُپري آيو.

ان کان علاوه،

"ڊاڪٽر جانسن جو

'راسيلاس'، مرزا صاحب

جو 'زينت' (1895ع)، ۽

شمس بخشائي جو 'نورجهان'

خوب ترقي ڪئي.

مطلب ته، ناول شروعات تبديلي

ٿي جديد طرز سان ترقي ڪئي.

ناول جي ابتدا

'دلارام' ← مشهور ناول → 'زينت'

'راسيلاس'   'نورجهان'

(ii) ناول جو ٻيو دور (1923ع - 1947ع)

ٻئي دور ۾ ناول اڃا

به وقتي ترقي ڪئي. هن دور

۾ آزادي جي جذبي کي

اڀاريندڙ ناول لکيا ويا.

'ٿوهير جو خون'

۽

'۲۹۷ جي گولا'

۾ اهم ناول لکيا ويا.
جن مان ظاهر آهي ته وقت جي حالتن
مطابق ناول خوب ترقي ڪئي.

(iii) ناول جو ٽيون دور (جديد دور)
(1947ع کان اڄ تائين)
ناول جي ٽئين دور
۾ خوب ترقي ڪئي. اسانجي جذبن
کي داد ڏيڻ وٺڻ جي قومي سوچ کي
به اڀاريو ويو.
"امر جليل جو 'نيٺ گونگي
ڳالهايو'، ۽ غلام نبي جو
'اوڙاهه' خوب ترقي
حاصل ڪئي."
جن مان ظاهر آهي ته وقت جي حالتن
جو ناول تي گهرو اثر پيو ۽ ناول
۾ جديد لاڙا آيا.
"واقعاتي، ڊراماتي، سماجي
۽ نفسياتي ناول پڻ
لکيا ويا."
سنڌي ناول ۾ نوان لاڙا ۽ رجحان
هيٺين موضوعن تي رهيا.

"اخلاقيات، ڪردارسازي، عاجزي وانڪساري ۽ منظر نگاري، ناول جا اهم موضوع رهيا."

اخلاقيات — عاجزي وانڪساري

جديد ناول جون خوبيون

منظرنگاري — ڪردارسازي

مختلف حوالن ۾ صاف ظاهر آهي ته تاريخ جي لحاظ کان جديد دور ۾ به سنڌي ناول خوب ترقي ڪئي.

4- خلاصو

"ناول نگاريءَ جي روح ۽ جذبي جو اهم شيءِ رهيو آهي."

سنڌي ناول ،سنڌي زبان
۾ تمام گهڻي ترقي ڪئي آهي
سنڌي ناول جي تاريخ کان ۱۹۷
جديد دور ۾ به سنڌي ناول خوب
واه حاصل ڪئي آهي. مطلب ته ناول
سنڌي زبان ۾ اهم ڪردار ادا
ڪري ٿو.

سوال

جواب

اختصار

"امر جليل هڪ باشعور انسان هو."

امر جليل سنڌي زبان جو هڪ باشعور انسان هو. امر جليل ادب ۽ فني ساک جي لحاظ کان جيڪو ڪردار ادا ڪيو، اهو سارا عمر جوڳو آهي. پاڻ زماني جي حالتن ۽ ڪردارن بابت خوب رجحان آڻيو. مطلب ته، امر جليل سنڌي زبان جو اهم سرمايو رهيو آهي.

-2 'امر جليل' شخصيت جو مختصر جائزو

"امر جليل زندگي ۽ زماني جي تڪراين ۾ پنهنجي فني ساک ۾ خوب واڌ ڪيو."

امر جليل هڪ باشعور انسان هو، پاڻ زندگي ۾ جي

هر احساس کي ادب ۾ سمايو آهن
جي ادب ۾ فني سٽاءُ ڪمال تي
پهتو. جنهن مان ظاهر آهي ته
امر جليل واضح باشعور انسان هو.

3- امر جليل جو ادب ۽ فني سٽاءُ کان
نواڻ ۾ ڪردار

امر جليل جو ادب ۽ فني
سٽاءُ کان نواڻ آڻڻ ۾ ڪردار به
خوب واضح آهي. جنهن جا دليل
هيٺ پيش ڪجن ٿا.

1) مضمون نگاري

امر جليل موضوع
تي خوب ڪم ڪيو. هن جي
مضمون نگاري ۾ هر طرح جا
موضوع شامل آهن

"ملڪ ۾ بيروزگاري،
اميرن جو ٺاٺايون،
غريبن جو عاجز حالتون
پيشوءِ ٺوڪر وغيره
موضوع شامل آهن."

مضمون نگاري

- مڪ ۾ بيروزگاري
- پيشو ورو
- اميرن جون ڏاڍايون
- غريبن جون عاجز حالتون

امر جليل هڪ مڪمل باشعور انسان هو.

(ii) ڪردار سازي

امر جليل ڪردار سازي ۾ خوب ظاهر ڪئي. پاڻ ڪردارن ۾ عام انسان جي ڪردار کي خوب ظاهر ڪيو.

"امر جليل جي ڪردارن ۾ ملا، سوداگر، ماڻهو بدمعاش ۾ شامل آهن."

۽

"امر جليل عشق ۾ مريا ني

ڏيندڙ ۽ باهمي سهڻو
انسان جي ڪردار کي به
چئني طرح ظاهر ڪيو.

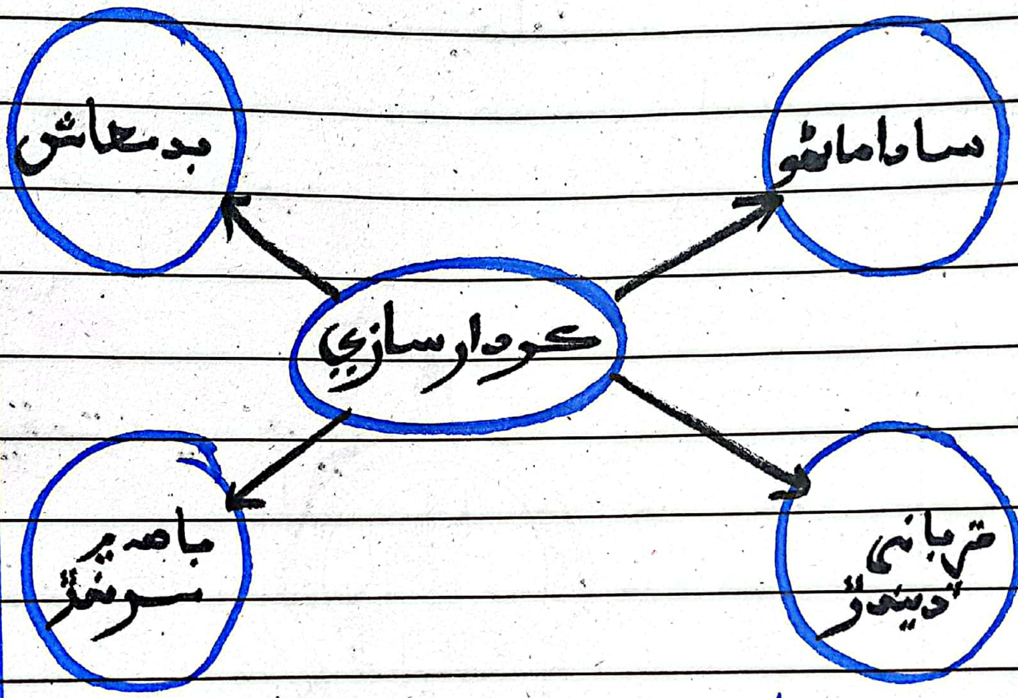

مطلب امر جليل ڪردارن کي به
انساني حالتن مطابق واضح ڪيو.

(iii) ڪردار سازي بابت مقالو

ڪردار سازي بابت
هيٺيون مقالو پيش ڪجي ٿو.

"يار! ٽئڪسي گاڏي وارا
منهنجي پگهار به اڍائي روپيا
آهي ۽ چيلا روز پنج اڍائي

(روپين جو لوس ڪاٺين.

”تر پوءِ سڀ سڃاپا ڇا ڪاٽيندا؟“

ڪنڌ ڳوڳاڻي واري وراڻيو:

”سڀ سڃاپا به لوس

ڪاٽيندا.“

هن مان ظاهر آهي ته امر جليل فني سٽاءُ جي لحاظ کان نئين لوازم آندي.

حقيقت پسندي ١٧)

امر جليل پنهنجي ادب ۾ حقيقت پسندي کي به خوب سمايو. زماني جي ڏاڍاين جي عڪس کي ربيت ظاهر ڪيو.

”تمنا! توهان سان صبح ٿي به ويندي، تنهنجي پيٽ مان صبح ڪندس.

تنهن سودار جي عاجزي تي سان وراڻيو:

”سائين! سون چاڻي ماڻي جوڙيا آهي، اُٿن تڙڪيو.

(سرد آواز ۾ تيز ٿي ويو)

"ڇيم نه ٿو، مون سال مان
جهيڙو ڪندس."
تڏهن بيوس ٿي سردار جي پيرن تي
ڪرندو ۽ چيائين:
"سائين، مون سال غريب
جي آس نه ڪيو."
سردار چيو:
"ڏلو اشين نه پڄندو
من مين گهرداري
سي سنڌي اچو."
اهو ٻڌي ڪري ڏيتي جان جيئي
۽ بيوس ٿي نڪتو. ان مان ظاهر
آهي ته امير حليل زماني جي ڏاڍا
يٺ ڪي خوب ظاهر ڪيو.

4- خلاصو
"ڪيترن لوڪن ڪنهن سائين جي ٿيل
سيل نوجوانن ڪي نوڪري
ڏيڻ ڪان آهي حساب ڪتاب
ڪندا 2 سو. ان سموري جيءَ
سي انگريزي ۾ انٽرويو
جيئو آهي."

(عشق ۽ انٽرويو
امر جليل)

امر جليل هڪ باشعور
انسان هو. هن زندگيءَ جي ٿوادا ڪ
ٻن ٻي پڙهڻي ادب ۾ خوب
سماجي ۽ زماني جي حالتن کي
بہ واضح ڪيو. هن مان صاف ظاهر
آهي ته امر جليل ادب ۾ فني ٻساء
خوب سارا هنر جو ڪم آهي.